

Андрій Терещук, Володимир Гащак,
Оксана Абрамова, Ніна Павич

„ТЕХНОЛОГІЇ”

5-6 клас

**Методика організації
навчального середовища**

Навчально-методичний посібник

Чернівці
«Букрек»
2021

УДК
Т 35

Терещук А. І., Гащак В. М., Абрамова О. В., Павич Н. М.
Т35 «Технології» 5-6 клас. Методика організації навчального середовища: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Букрек, 2021. 128 с.

УДК

Навчальне видання

**Андрій Іванович Терещук, Володимир Михайлович Гащак,
Оксана Віталіївна Абрамова, Ніна Миколаївна Павич**

“ТЕХНОЛОГІЇ”
5-6 клас
**Методика організації
навчального середовища**

Навчально-методичний посібник

Формат 60x90/16. Ум. друк. арк. 8,0. Зам. № 1625.

Видавець і виготовлювач МПП „Букрек”,
вул. Радищева, 10, м. Чернівці, 58000.
Тел.: (0372) 55-29-43. E-mail: info@bukrek.net. Сайт: www.bukrek.net
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ЧЦ № 1 від 10.07.2000 р.

© Терещук А. І., Гащак В. М.,
Абрамова О. В., Павич Н. М., 2021
© МПП«Букрек», 2014

ЗМІСТ

➤ Від авторів	4
➤ МОДЕЛЬНА ПРОГРАМА «ТЕХНОЛОГІЇ» 5-6 КЛАСИ	6
➤ НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА «ТЕХНОЛОГІЇ» ДЛЯ 5-ГО КЛАСУ	75
➤ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ НА 1 СЕМЕСТР	126
➤ МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД УЧНІВСЬКОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЄКТУ.....	152
➤ Висновки.....	168

ВІД АВТОРІВ

Ви тримаєте в руках посібник, який стане Вашим помічником у запровадженні технологічної освіти у новій українській школі.

У самій назві «нова українська школа» криється одне з перших запитань: «Що ж нового очікувати вчителю у цій школі»? Перш за все – це робота з Державним стандартом базової середньої освіти (технологічна освітня галузь), який ґрунтується на результатах навчання, а не переліку знань як це було раніше.

Для досягнення навчального результату потрібно організувати діяльність усіх учасників освітнього процесу, їх взаємодію на засадах інтеракції та партнерства. Відповідно вчитель стає помічником для кожного учня у навчанні – відмовляючись від контролюючої функції, він зосереджується на організації проектно-технологічної діяльності учнівського колективу. Отже, основне завдання вчителя – навчальний поступ учня в умовах освітнього середовища.

Освітнє середовище сприяє створенню персоналізованого довкілля, де в кожного є можливість відшукати себе, а не підлаштовуватись під жорсткі рамки знаннєвої парадигми, втискуватися у визначені шаблони і наперед визначені моделі поведінки.

Провідним засобом для створення освітнього середовища є модельна навчальна програма та здатність вчителя за її допомогою конструювати освітню траєкторію кожного учня, створюючи для цього навчальну програму предмету та відповідне календарно-тематичне планування занять.

Модельна навчальна програма – це документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендований

для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством (абзац сьомий статті 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту»).

Модельна навчальна програма розробляється на основі Державного стандарту базової середньої освіти і ґрунтується на визначених цим стандартом ціннісних орієнтирах, охоплює формування наскрізних в усіх ключових компетентностях умінь.

Авторський колектив модельної програми запрошує Вас, колеги-вчителі, до співпраці, пошуку та створення власної моделі технологічної освіти у Вашому освітньому закладі. Орієнтирами для створення такої моделі в першу чергу стануть Ваші учні та прагнення усіх учасників освітнього процесу (батьків, вчителів, дирекції закладу, громади тощо) до створення освітнього середовища в якому учням буде цікаво і радісно вивчати навколишній світ, пізнавати себе у власних здібностях і творчості.

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА «ТЕХНОЛОГІЇ 5-6 КЛАСИ» ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬ- НОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

(автори: Терещук А. І., Абрамова О. В.,
Гащак В. М., Павич Н. М.)

*«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(Наказ Міністерства освіти і науки України
від 12.07.21 № 795)*

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Модельна навчальна програма «Технології» визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів 5-6 класів з «Технологічної освітньої галузі», пропонує зміст навчального предмету «Технології» та види навчальної діяльності учнів, спрямовані на реалізацію очікуваних результатів на основі пропонуваного змісту.

Модельна навчальна програма відображає засадничі ідеї Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898), ідеї концепції «Нова українська школа» (2016 р.).

Модельна навчальна програма спрямована на реалізацію **мети базової середньої освіти**, яка передбачає розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

Метою технологічної освітньої галузі є реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження.

Відповідно до мети технологічної освітньої галузі **метою навчального предмету технології** є розкриття та розвиток творчого потенціалу особистості учня, здатності застосовувати знання на практиці, розв'язувати практичні завдання в побуті через практичне засвоєння основ дизайну, технологій та декоративно-ужиткового мистецтва.

Мета предмету технології реалізується в таких **завданнях**:

- забезпечити наступність у формуванні ключових компетентностей та наскрізних умінь учнів з початкової школи, їх включення до підготовчого циклу з вивчення технологій та дизайну;

- прилучення учнів до основ народної культури, національного виховання через вивчення технік і технологій декоративно-ужиткового мистецтва, що є складовою трудових традицій українського народу;

- подальший розвиток самозарадності в побуті, формування системного та критичного мислення, навичок безпечного та ощадливого використання технологій та матеріалів тощо.

Програма ґрунтується на визначених Державним стандартом ціннісних орієнтирах, а саме:

- повага до особистості учня та визнання пріоритету його інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у

визначенні мети та організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу та наполегливості;

- забезпечення рівного доступу кожного учня до освіти без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;

- дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;

- становлення вільної особистості учня, підтримка його самостійності, підприємливості та ініціативності, розвиток критичного мислення та впевненості в собі;

- формування культури здорового способу життя учня, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту;

- створення освітнього середовища, в якому забезпечено атмосферу довіри, без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;

- утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів між собою та з дорослими;

- формування в учнів активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови;

- плекання в учнів любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля.

Програма охоплює формування наскрізних в усіх ключових компетентностях умінь:

1) читати графічні зображення, схеми та інструкції з розумінням, що передбачає здатність до емоційного, інтелекту-

ального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, вміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу і добору контраргументів;

2) висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, тобто словесно передавати власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників проєкту, обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії;

3) критично і системно мислити, що виявляється у визначенні характерних ознак об'єктів конструювання, винахідницьких ідей, їх взаємозв'язків, умінні аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях про об'єкт проєктування, зважати на протилежні думки та контраргументи, розрізняти факти, їх інтерпретації, розпізнавати спроби маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси і способи оцінювання якості доказів, надійності джерел і достовірності інформації;

4) логічно обґрунтовувати позицію на рівні, що передбачає здатність висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків, що є виявом власного ставлення до результату проєктно-технологічної діяльності, технологічних процесів тощо;

5) у процесі проєктування виробу діяти творчо, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей, добросовісне використання чужих ідей та їх доопрацювання, застосування власних знань для створення нових об'єктів технологічної діяльності, ідей, уміння випробовувати нові ідеї;

6) виявляти ініціативу, що передбачає активний пошук і пропонування рішень для розв'язання технічних, конструкторських або побутових проблем, активну участь у різних видах проєктної та технічної діяльності, їх ініціювання, прагнення до лідерства, вміння брати на себе відповідальність за результат у роботі над проєктом;

7) конструктивно керувати емоціями, що передбачає здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших, сприймати емоції без осуду, адекватно реагувати на конфліктні ситуації, розуміти, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності, налаштовуючи себе на пошук внутрішньої рівноваги, конструктивну комунікацію, зосередження уваги, продуктивну діяльність;

8) оцінювати ризики, що передбачає вміння розрізняти прийнятні і неприйнятні ризики, зважаючи на істотні фактори;

9) приймати рішення, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення, досягнення поставлених цілей з прогнозуванням та урахуванням можливих ризиків та наслідків;

10) розв'язувати проблеми, що передбачає вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми як техніко-технологічні протиріччя, висувати гіпотези, практично їх перевіряти та обґрунтовувати, здобувати потрібні дані з надійних джерел, презентувати та аргументувати рішення;

11) співпрацювати з іншими, що передбачає вміння обґрунтовувати переваги взаємодії під час спільної проєктно-технологічної діяльності, планувати власну та групову роботу, підтримувати учасників групи, допомагати іншим і заохочувати їх до досягнення спільної мети.

Компетентнісний потенціал предмету «Технології» відповідає компетентнісному потенціалу технологічної освітньої галузі, який полягає у формуванні всіх ключових компетентностей засобом проектної технології, яка дозволяє вчителю змодельовати різноманітні навчальні ситуації, створювати навчальне середовище для учнів, у якому можна розвивати всі наскрізні уміння, що притаманні ключовим компетентностям.

Структура модельної навчальної програми предмета технології складається з трьох основних частин: вступної (пояснювальної записки для вчителя), основної, прикінцевої.

Основну частину програми подано у вигляді таблиці, яка охоплює такі складники:

- 1) послідовність очікуваних результатів навчання,
- 2) пропонований зміст навчального предмета,
- 3) види навчальної діяльності.

1. Очікувані результати навчання. У фокусі роботи вчителя має бути організація навчальної діяльності учнів в умовах освітнього простору школи, відкритого для комунікації та співпраці, і сприятливого для формування ключових компетентностей, згідно Державного стандарту базової середньої освіти, які презентовано в програмі у вигляді *очікуваних результатів навчання*.

2. Пропонований зміст навчального предмету – це орієнтовний матеріал для досягнення очікуваних результатів навчання через організацію відповідної навчальної діяльності учнів.

Не слід сприймати пропонований зміст навчального предмету як обов'язковий матеріал для вивчення і запам'ятовування учнями, з подальшим його оцінюванням. Вчитель, орієнтуючись на рівень підготовки / індивідуальні здібності уч-